

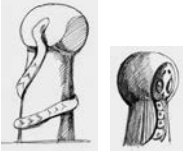

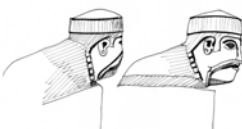

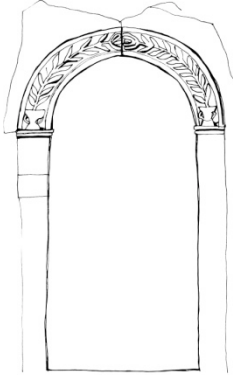

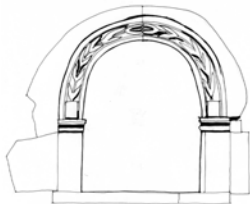
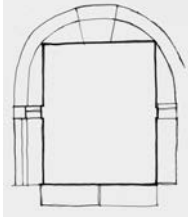
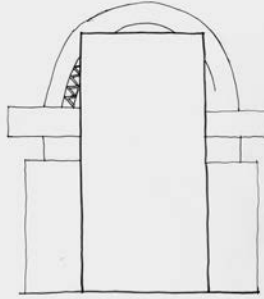

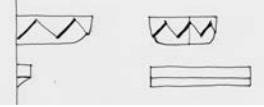

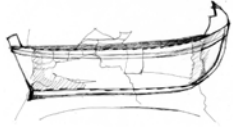
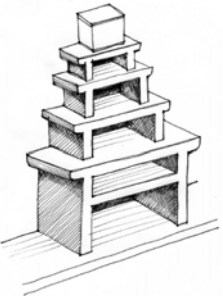

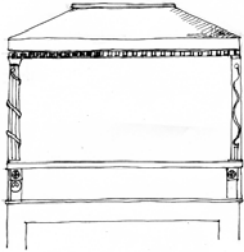
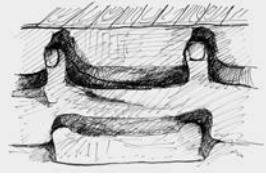
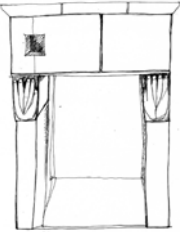

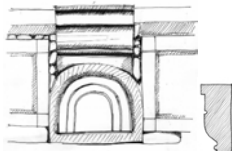
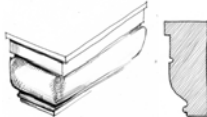
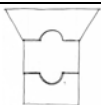
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

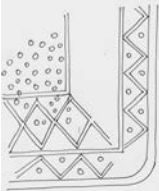
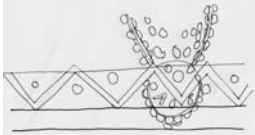
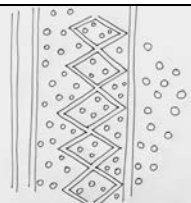

<i>Διακοσμητικό κόσμημα, χρηστικό χειροτέχνημα ή εικαστικό στοιχείο</i>	<i>Πηγή</i>	<i>Σκαρίφημα</i>	<i>Διαστάσεις</i>	<i>Χώρος-καταγραφή</i>
Εγγάρακτη γοργόνα ¹ (εικ. 22)	Πρωτογενής ²		Π 50 εκ. Υ 14 εκ.	Ανατολικό άκρο του ΝΔ τοίχου του παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Ίχνος εγγάρακτου δίσκου	Πρωτογενής		Π 38 εκ. Υ 19 εκ. Διάμετρος εξωτερικού δίσκου 13,5 εκ.	Ανατολικό άκρο του ΝΔ τοίχου του παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Γλυπτός χοίρος (εικ. 7)	Δευτερογενής ³			Δώμα, ΝΑ τοίχος παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Γλυπτός αετός ⁴ (εικ. 7)	Δευτερογενής ⁵			Δώμα, ΝΑ τοίχος παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Γλυπτό ρολόι (εικ. 7, 41)	Δευτερογενής ⁶			Δώμα, ΝΑ τοίχος παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Βάση ρολογιού (εικ. 23)	Πρωτογενής		Υ 6 /16/16εκ. Π 18 εκ.	Δώμα, ΝΑ τοίχος παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Γλυπτό φίδι (εικ. 41)	Δευτερογενής ⁷			Δώμα, ΝΑ τοίχος παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Γλυπτές πάπιες (δύο) (εικ. 14)	Δευτερογενής ⁸		Σε σκίτσο του Πικιώνη (ANA_67_01_20), αναφέρεται ότι το ύψος της πάπιας είναι 3α σε σχέση με το ύψος του επίκρανου που ορίζεται ως α, απ' όπου συνάγεται ότι το Υ είναι περίπου 22,5 εκ.	Δώμα, ΝΑ τοίχος πατητηριού-μαγειρείου ⁹ . Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Γλυπτό μπούστο γυναίκας	Δευτερογενής ¹⁰			Πέτρα. Εσωτερικός χώρος.

Γλυπτή Σφίγγα	Δευτερογενής ¹¹			Πέτρα. Εσωτερικός και εξωτερικός χώρος.
Γλυπτό κεφάλι Τούρκου α (εικ. 24, 17)	Πρωτογενής		Π 18 εκ. Μ 45 εκ. Υ 25 εκ.	Δώμα, ΒΔ τοίχος κυρίως σπιτιού, νότιο άκρο. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Γλυπτό κεφάλι Τούρκου β (εικ. 17)	Πρωτογενής		Π 19 εκ. Μ 47 εκ. Υ 27 εκ.	Δώμα, ΒΔ τοίχος κυρίως σπιτιού, βόρειο άκρο. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Στέγη παραθύρου (δύο) (εικ. 17)	Πρωτογενής και δευτερογενής ¹²			Στέγη πλευρά κυρίως σπιτιού. ΒΔ τοίχος. Χάραξη σε επίχρισμα. Εξωτερικός χώρος.
Εγχάρακτη/ ανάγλυφη γιρλάντα πόρτας α	Δευτερογενής ¹³		Μέγεθος ανοίγματος Π 100εκ. Υ 152 εκ.	Είσοδος του πρώτου χώρου του παράσπιτου (μαγειρείο). ΝΔ τοίχος παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Εγχάρακτη/ ανάγλυφη γιρλάντα πόρτας β (εικ. 5).	Πρωτογενής		Υ διακόσμου 15-16 εκ. Μέγεθος ανοίγματος Π 78εκ./ 108 Υ 160 εκ.	Είσοδος πατητηριού-μαγειρείου. ΝΑ τοίχος. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Εγχάρακτη/ ανάγλυφη γιρλάντα παραθύρου α (εικ. 26).	Πρωτογενής		Υ διακόσμου 10 εκ. Μέγεθος ανοίγματος Π 36/ 51 εκ. Υ 67,5 /77,5εκ.	ΝΑ τοίχος μαγειρείου παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Εγχάρακτη/ανάγλυφη γιρλάντα παραθύρου β (εικ. 5, 40).	Πρωτογενής		Υ διακόσμου 9 εκ. Μέγεθος ανοίγματος Π 52/48/70 εκ. Υ 64 /73εκ.	Παράθυρο πατητηριού-μαγειρείου. ΝΑ τοίχος. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.

Διαμόρφωση παραθύρου γ	Πρωτογενής		Υ τόξου 7/16 εκ. Επικράνα παραστάδων Υ 7εκ. Π 10εκ. Υ παραστάδων 29 εκ. Μέγεθος ανοίγματος Π 50 εκ. Υ 62 εκ.	Επιμήκης πλευρά του κυρίως σπιτιού. ΝΑ τοίχος. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Εγχάρακτη γιρλάντα πόρτας γ (εικ. 25).	Πρωτογενής		Υ διακόσμου 6,5 εκ. Μέγεθος ανοίγματος Υ 173,5 εκ. Π 78εκ.	Είσοδος του κυρίως σπιτιού. ΝΑ τοίχος. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος
Πιθανό εγχάρακτο κλαδί	Δευτερογενής ¹⁴			ΝΑ τοίχος κυρίως σπιτιού. Εξωτερικός χώρος
Εγχάρακτα κλαδιά κόγχης, εγχάρακτη επιγραφή (εικ. 28)	Πρωτογενής		Υ διακόσμου 26-30 εκ. Π 6 εκ. Φωτιστικό άνοιγμα 11x37 εκ.	Φωτιστικό άνοιγμα με κόγχη. Κλαδιά και επιγραφή χαρακτή σε επίχρισμα. Πατητήρι-μαγειρείο. ΒΔ τοίχος. Εσωτερικός χώρος
Εγχάρακτο αέτωμα με ρόδακα α (εικ. 29)	Πρωτογενής ¹⁵		Π 80 εκ. Υ 40 εκ. Διάμετρος ρόδακα 25 εκ.	Στέγη φούρνου. Φουρνόσπιτο. Νότιος τοίχος. Πέτρα. Εσωτερικός χώρος
Εγχάρακτο αέτωμα με ρόδακα β (εικ. 6, 32)	Πρωτογενής		Π 57,5 εκ. Υ 18 εκ. Διάμετρος ρόδακα 14-15 εκ.	Στέγη τζακιού (παραφωτιάς). Πατητήρι-μαγειρείο, δυτικός τοίχος. Πέτρα. Εσωτερικός χώρος
Ανάγλυφο αέτωμα με ρόδακα γ (εικ. 31)	Πρωτογενής		Π 87 εκ. Υ 32 εκ. Διάμετρος ρόδακα 21 εκ.	Στέγη εισόδου αμπάρας. Πέτρα με επίχρισμα σε ρόδινο χρώμα. Εσωτερικός χώρος στον κεντρικό χώρο του τρίχωρου παράσπιτου.
Πλάκα-γαρουφαλίνα ¹⁶ με ανάγλυφο μοτίβο. (εικ. 22)	Πρωτογενής		Π 22,5/36 εκ. Υ 8-9/6,5 εκ.	Ανατολικό άκρο ΝΔ τοίχου παράσπιτου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Πλάκα με οπή (δύο)	Πρωτογενής		Π 12 εκ. Μ 16 εκ. Υ 8 εκ. Διάμετρος οπής 8 εκ.	ΝΑ τοίχος κυρίως σπιτιού. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος

<p>Λουλουδιέρες με εγχάρακτο μοτίβο και ανάγλυφες φούντες α (τέσσερις)¹⁷ (εικ. 13, 32)</p>	<p>Πρωτογενής και δευτερογενής¹⁸</p>		<p>Υ διακόσμου ζικ ζακ 4 εκ. Μέγεθος λουλουδιέρας Β 16 εκ. Π 32 εκ Υ 34 εκ.</p>	<p>Δύο στις γωνίες στο πατάρι του κυρίως σπιτιού. Δύο στις γωνίες του τοίχου του τζακιού του κυρίως σπιτιού¹⁹. Η μία από αυτές φαίνεται να φέρει κάποια μικρή παραλλαγή στην ανάπτυξη του μοτίβου. Κονίαμα σε κατασκευασμένη βάση. Εσωτερικός χώρος.</p>
<p>Λουλουδιέρα β (μία)²⁰ (εικ. 13)</p>	<p>Δευτερογενής²¹</p>			<p>Μία στο κέντρο του τοίχου του τζακιού του κυρίως σπιτιού. Πιθανόν κονίαμα σε κατασκευασμένη βάση. Εσωτερικός χώρος</p>
<p>Ανάγλυφη βάρκα (εικ. 20)</p>	<p>Συνδυασμός πρωτογενούς / δευτερογενούς υλικού²²</p>		<p>Π 52/ 68 εκ. Υ 11,5/ 22 εκ.</p>	<p>Είσοδος του κυρίως σπιτιού. Νότιος τοίχος. Κονίαμα σε κατασκευασμένη βάση. Εσωτερικός χώρος</p>
<p>Ερμάριο πολλαπλών επιπέδων (εικ. 16)</p>	<p>Δευτερογενής²³</p>			<p>Κυρίως σπίτι. Φαίνεται να είναι συμπαγές χυτό κονίαμα, πιθανόν σε καλούπι. Εσωτερικός χώρος. Βόρειος τοίχος.</p>
<p>Διακοσμημένη με ανάγλυφο κλήμα πίσω κολόνα στήριξης θυρίδας εικονοστασίου.</p>	<p>Πρωτογενής</p>		<p>Υ περίπου 48 εκ. Π 7,5 εκ. Φέρει εγκοπή στήριξης σύνδεσης με το εμπρός κολονάκι.</p>	<p>Κυρίως σπίτι. Εσωτερικός χώρος. Ξύλινο. Βόρειος τοίχος.</p>
<p>Διακοσμημένη με ανάγλυφο φίδι μπροστινή κολόνα στήριξης θυρίδας εικονοστασίου (δύο) (εικ. 35, 39)</p>	<p>Δευτερογενής²⁴</p>			<p>Κυρίως σπίτι. Εσωτερικός χώρος. Ξύλινο. Βόρειος τοίχος.</p>

Διακοσμητικός ανάγλυφος ρόδακας ερμαρίου, εικονοστασίου (δύο) (εικ. 35, 39)	Πρωτογενής		Π/ Υ 8 εκ. Ο αριστερός ρόδακας φέρει προσαρμοσμένο σφαιρικό άνθος στο κάτω μέρος του, απ' όπου πιθανόν κρέμονταν το καντήλι.	Κυρίως σπίτι. Ξύλο. Εσωτερικός χώρος. Ξύλινο. Βόρειος τοίχος.
Εικονοστάσι με κολόνες και στέψη (εικ. 16, 35, 39)	Πρωτογενής		Π 100 εκ. Υ 25 εκ./48 εκ./ 20 εκ.	Κυρίως σπίτι. Συνδυασμός υλικών- ξύλο, κονίαμα, πλάκες. Εσωτερικός χώρος. Βόρειος τοίχος.
Σκαλοπάτι –κάθισμα (εικ. 15)	Δευτερογενής ²⁵		Π 80-85 εκ. (με συγκριτική εκτίμηση)	Κυρίως σπίτι. Σκαλοπάτια για το πατάρι ύπνου. Κατ' εκτίμηση κονίαμα επί λίθινης βάσης.
Τα χέρια του Ροδάκη στις παραστάδες του τζακιού (εικ. 21)	Πρωτογενής		Χέρια περίπου Π 11,5/12,5 εκ. Υ 18,5/ 20 εκ.	Τζάκι-παραφωτιά στον εσωτερικό χώρο. Πέτρα. Πλευρικός χώρος μαγειρείου του τρίχωρου παράσπιτου.
Φουρούσια (δύο) (εικ. 30)	Πρωτογενής		Π 12,5 εκ. Υ άνω μέρους 28 εκ. Υ συνόλου 82 εκ.	Τζάκι, εσωτερικός χώρος μαγειρείου-πατητηριού. Ανατολικός τοίχος. Πέτρα. Εσωτερικός χώρος.
Πλάκες με χαράξεις (εικ. 5)	Πρωτογενής		Κεντρική πλάκα Π 40 εκ., Υ 35 εκ. Αριστερή πλάκα Π 50 εκ., Υ 35 εκ. Δεξιά πλάκα Π 55 εκ., Υ 34 εκ. Επίκρανο Π 35 εκ., Υ 32 εκ., Β 3/7 εκ.	ΝΑ τοίχος πατητηριού-μαγειρείου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Επίκρανα γωνιαία (δύο) (εικ. 34)	Πρωτογενής		Π 32/50 εκ Υ 32 εκ. / από το άνω μέρος προς το κάτω 2,5/5,0/7,5/2,0/1,5 εκ. Β 3/7 εκ.	ΝΑ τοίχος πατητηριού-μαγειρείου. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Καμινάδα α	Δευτερογενής ²⁶		Π 27 εκ. Υ 55 εκ. 3 αρθρωτά μέρη	Δάμα κυρίως σπιτιού. Πέτρα.

Καμινάδα β (εικ. 33)	Πρωτογενής		Κάτοψη Π 35 εκ. Μ 51 εκ. Υ 72 εκ. Κολονάκια ακραία 9,5 εκ. μεσαία 6,5 εκ.	Ανατολικός τοίχος, πατητήρι-μαγειρείο. Πέτρα. Εξωτερικός χώρος.
Επιγραφή χρονολόγησης (εικ. 25)	Πρωτογενής		Διάμετρος Εξωτερικά 27-29 εκ. Εσωτερικά 23,5-25 εκ.	Είσοδος κυρίως σπιτιού, ΝΑ τοίχος. Πέτρα και κονίαμα.
Ζωγραφικό μοτίβο οροφής (εικ. 38)	Δευτερογενής ²⁷			Οροφή κυρίως σπιτιού. Εσωτερικός χώρος. Από την ανάλυση έχουν χρησιμοποιηθεί ασβεστοχρώματα σε ξηρό επίχρισμα. Εξωτερική ζώνη, μπλε πρωσικό σε λευκό φόντο, κόκκινο. Εσωτερική ζώνη ουλτραμαρίν φόντο, κόκκινο. Έχει καταστραφεί.
Ζωγραφικό μοτίβο τοίχου (εικ. 37)	Πρωτογενής και δευτερογενής ²⁸			Κυρίως σπίτι Εσωτερικός χώρος. Ασβεστοχρώματα σε ξηρό επίχρισμα. Ζώνη ζικ ζακ: μπλε πρωσικό σε λευκό φόντο, κόκκινη γραμμή, άνω μέρος: ουλτραμαρίν φόντο, κόκκινο και μαύρο.
Ζωγραφικό μοτίβο τοίχου τζακιού	Πρωτογενής			Κυρίως σπίτι. Εσωτερικός χώρος. Ασβεστοχρώματα σε ξηρό επίχρισμα. Οουλτραμαρίν φόντο, κόκκινο.
Παράθυρο περιστέρια με κοιλόκυρτο κυμάτιο (εικ. 8, 9)	Δευτερογενής ²⁹			Εξωτερικός χώρος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η γοργόνα αναφέρεται ως νέο στοιχείο «Ανακάλυψαν κρυφά του σημεία, άγνωστες μέχρι τότε λεπτομέρειες και κατασκευές, όπως η μικρή εγχάρακτη γοργόνα που αποκαλύφθηκε», βλ. Παπαϊωάννου 2016. Ωστόσο αυτή περιλαμβάνεται σε σκίτσο του Πικιώνη της περιόδου 1912-17, κάτω από τον γλυπτό αετό (ANA_67_1_26).
2. Στην επίσκεψη της Δευτέρας 17.4.2016, η ουρά της γοργόνας είχε αφαιρεθεί.
3. Πικιώνης ANA_67_01_27, φωτογραφία Αρχείου Νεκτάριου Κουκούλη, 2012.
4. Το πουλί που απεικονίζεται αναφέρεται ως «περιστέρι», Vrieslander / Καίμη 1997, σ. 39, και βασισμένοι σ' αυτή την αναφορά μεταγενέστεροι μελετητές το θεωρούν ως περιστέρι και του αποδίδουν το συμβολισμό της ειρήνης. Ωστόσο ο

- Πικιώνης σε δύο σκίτσα του το αναφέρει ως «αετό». Ο δεύτερος χαρακτηρισμός είναι ο ορθός, αν λάβει κανείς υπόψη τη μορφή του πουλιού και τα χαρακτηριστικά του. (ANA_67_1_26 και 67_1_27). Το ίδιο αναφέρεται και από τον Κανδύλη που του αποδίδει διά στόματος Ροδάκη το συμβολισμό της δύναμης, Candilis 1977, σ. 9.
5. Πικιώνης ANA_67_1_13, ANA_67_1_26 και ANA_67_1_27. Vrieslander / Καΐμη 1997, φωτογραφίες 4, 5, 6, 7. Το άγαλμα διασώζεται χωρίς κεφάλι.
6. Πικιώνης ANA_67_01_13, Vrieslander / Καΐμη 1997, φωτογραφίες 4,5,6,7. Το γλυπτό διασώζεται στα χέρια των κληρονόμων του Ροδάκη. Σε αρχαικό υλικό του 1980 είναι το μοναδικό γλυπτό που έχει αποσπαστεί από το δώμα του παράσπιτου.
7. Πικιώνης ANA_67_01_13, Φωτογραφία Αρχείου Ν. Κουκούλη (18.5.2012). Το γλυπτό διασώζεται.
8. Πικιώνης ANA_67_01_20, Vrieslander / Καΐμη 1997, φωτογραφίες 9, 10, 12. Φωτογραφία Αρχείου Μωραΐτη (1980) και Αρχείου Κουκούλη, (2012). Ένα από τα δύο γλυπτά διασώζεται.
9. Συνάγεται ότι αυτή ήταν η αρχική τους θέση. Στη συνέχεια βλέπουμε τη μετακίνηση μιας πάπιας στο δώμα του παράσπιτου, ως πέμπτου αγάλματος, αλλά και τη μετακίνηση του αετού στη θέση του χοίρου. Φιλιππίδης 1998, σ. 37, Ζάχος ANA 30_35_13 (εικόνα 33) και αρχείο Μωραΐτη.
10. Φωτογραφίες Αρχείου Κουκούλη, (2012), Vrieslander / Καΐμη 1997, φωτογραφία 15.
11. Πικιώνης ANA_67_01_38, ANA_67_01_13.
12. Ο Βασιλειάδης αναφέρει: «...και πλήθος άλλες μικρολεπτομέρειες καθώς οι δύο μικρές διακοσμητικές χαρακτές στο σοβά οξυκόρφες αγίδες, με τα λαϊκά δεντράκια πάνω από τα παράθυρα της στενής πλευράς του κυρίως σπιτιού, κ.λπ.» . Δημήτρης Β. Βασιλειάδης, *Η Λαϊκή Αρχιτεκτονική της Αίγινας*, τεύχος Β', Αθήνα 1958 (ανάτυπο από τον τόμο της *Λαογραφίας* 17), σ. 77. Ωστόσο αυτά δεν είναι σήμερα εμφανή, ούτε καταγεγραμμένα σε αρχαικό υλικό.
13. Η διακόσμηση της πόρτας έχει αφαιρεθεί. Είναι χαρακτηριστική η διπλή διάσταση της καμπύλης του ανοίγματος. Τις περισσότερες φορές η διαφοροποίηση των διαστάσεων σε πόρτες γίνεται για λειτουργικούς λόγους: για να διασφαλισθεί η μετακίνηση κάποιων ειδικών αντικειμένων ή εξοπλισμών, κ.ά. Vrieslander / Καΐμη 1997, φωτογραφία 4. Στη σημερινή κατάσταση ο διάκοσμος δεν υφίσταται. Φαίνεται να έχει αφαιρεθεί/καταστραφεί μετά το 1980.
14. Το κλαδί εμφανίζεται σε σκίτσο με μολύβι του Πικιώνη (ANA 67_01_18).
15. Στην επίσκεψη της Δευτέρας 17.4.2016, πιθανόν λόγω σεισμού που είχε προηγηθεί, παρατηρήθηκε πτώση και θραύση του αετώματος.
16. Η ονομασία προέρχεται από τη χρήση, διότι αυτό το είδος ραφιού κατασκευαζόταν δίπλα σε πόρτα εισόδου και επάνω του τοποθετούσαν γλάστρα με γαρυφαλιά.
17. Οι λουλουδιέρες που έχουν διατηρηθεί ακέραιες με το διάκοσμό τους είναι οι δύο που τοποθετούνται στις γωνίες του τοίχου του παταριού. Από τις άλλες τρεις, διακρίνουμε το υπόλοιπο της βάσης της αριστερής στη γωνία του τοίχου του τζακιού χωρίς το επίχρισμα και το διάκοσμο.
18. Πιώνης ANA_67_01_47.
19. Στο σκαρίφημα του Πικιώνη διακρίνεται διαφορετική θέση της διατηρημένης βάσης της λουλουδιέρας του τοίχου του τζακιού, όπου φαίνεται να μην τοποθετείται στη γωνία, αλλά επί του τοίχου – αν όμως καταγραφόταν στη γωνία τότε θα «χανόταν» πίσω από την πλάγια όψη του ερμαρίου.
20. Η συγκεκριμένη λουλουδιέρα δεν υπάρχει πλέον, ούτε καν ως ίχνος και απεικονίζεται σε σκαρίφημα του Πικιώνη.
21. Πικιώνης, ANA_67_01_47.
22. Nicolai 2007.
23. Vrieslander / Καΐμη 1997, τομή Πα. ANA 67_01_47. Μιχελής 1981, σ. 158. Nicolai 2007.
24. Nicolai 2007. Αρχείο Μωραΐτη (1980).
25. Φωτογραφία Αρχείου Μωραΐτη.
26. Πικιώνης ANA_67_01_01.
27. Φωτογραφία Αρχείου Κουκούλη (2012).
28. Φωτογραφία αρχείου Κουκούλη (2012).
29. Πικιώνης ANA_67_01_37.